

Simo Ojanen

KUKKIA ROUVA KOIVISTOLLE

Simo Ojanen

KUKKIA ROUVA
KOIVISTOLLE

 SAGA
EGMONT

Simo Ojanen

Kukkia rouva Koivistolle

SAGA Egmont

Kukkia rouva Koivistolle

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1972, 2020 Simo Ojanen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726486322

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Hei heijastin heilumaan

1

— KRRRRRRRRRR ... AAAAAUUUUUUUUUU ..!

Ilkeä korvia vihlova kirskahdus. Sähköisku hermosäikeisiin. Niin kuin joku olisi raapaissut vitkastellen pahasti kärventynyttä kattilanpohjaa. Surkea mahdoton ääni.

Miehestä näkyivät kuraisen auton alta vain jalat, pitkät hontelot raajat, jotka nytkähtelivät oudosti, kun mies vieritti itseään syvemmälle auton sisuksiin.

Hän siinä auton kyljessä härveliinsä nojaamassa. Ihmettelemässä, mistä ja miten se sai aikaan tuon mahdottoman äänen siitä rumiluksesta, joka oli vielä hänen.

— KRRRRRRAAAARRRRRR!

Hän ei ollut koskaan käynyt noin pitkällä ja syvällä. Hän ei edes tiennyt, miltä siellä näytti. Johtoja tietysti, putkia pitkin poikin, kuraista öljyistä alustaa, kaikenlaista niveltä, akselia ja kiinnitintä. Ehkä sieltä saalisti helpostikin tuon tuskaisen äänen, kipeän viillon hiljaisuudessa, kun vain jaksoi aikansa koputella ja raaputella. Taas jalat sätkyttelivät, pyrkivät uuteen ja entistä älyttömämpään asentoon.

Ja sitten äkkiä kumea ääni:

— Ei tää saatana hyvältä näytä!

— Mitä?

Siellä julistettiin jo tuomiota. Hän kuin orpo pirunpoika kokonaan näiden muiden armoilla. Miespuolinen liisa ihmemaassa. Jokaisella johdonpätkällä tavaton merkitys. Ne saattoivat syöttää hänelle melkein mitä hyvänsä, mutta

hän ei silti halunnut, että häntä jujutettaisiin. Oli yritettävä ymmärtää ainakin se, mitä tavallinen ihminen voi ja jaksaa.

Hän irrottautui autostaan ja kumartui katsomaan alas, mutta ei nähnyt muuta kuin hiukan lisää sihtaajan ruumista, hartiat siellä jossakin ja pää; kalpea läiskä hämärässä.

— Juu kattokaas ... täällä on tavallisen haperot paikat. On melkein sillai, kun sormen tökkää uppoo mihin vaan.

Se vihoitteli siellä hänen autoaan, joka vielä äsken sentään oli liikkunut ja elämoinyt tiellä kuin mikä tahansa auto. Yksi monista tuhansista, ei yhtään kehnempi ja raihmaisempi kuin muutkaan. Hän oli istunut autossaan kuin kotonaan ja nähnyt tarkkaan ihmisten elämän.

— Ei sen vielä niin pitäis olla!

— Kyllä vaan saatana on!

Kuinka tässä nyt näin kävi. Hänenhän piti olla ottavana puolena. Nyt tuli väkisin tunne kuin se ronkkisi ja kopeloisi häntä: painoi kipeästi nivuksista, takoi silmät ummessa rintakehää ja viilteli terävällä meisselillään selänpintaa ylös alas, alas ylös. Se koski. Nyt mies oli löytänyt jostain vielä taskulampunkin. Kirkas valokiila heittelehti levottomana kolosta koloon. Tarkkaa työtä. Kuin paraskin röntgen.

— On niin helvetisti ruosteessa!

— Puhutte vaan!

— Tulkaa itte kattoon!

Tämä kaikki oli niin yksinkertaista niille. Niitten oli helppo sanoa. Helppoa, kun ei tarvinnut ajatella: kun vain jäsenet toimivat, polvilumpio, taivuttajalihakset ja verenkierto. Helppoa, kun maisema oli valmiina silmissä ja totteli uskollisesti. Kaikki selkeänä kuin tiheällä kartalla 1: 200 000. Tuskastuttavan yksityiskohtaisesti, vääjäämättömän tarkasti. Jokainen yksityistie, suuremmat talotkin ja

rautatien risteys: siitä pääsee hyvin, tuolta oikeasee kilometrin, tätä kautta vaan ...

Minusta te ette piittaa. En jaksa enää edes notkistaa jalkojani. En liikuta, väräytä jäsentäkään ilman suoranaista pakkoa. Ja kuka minua pakottaisi.

Minun ruumiini vesaikko ja te saatanat, jotka poukkoillette sitkeästi niin pitkään kuin käsketään. Niin kauan kuin vain liike, sähköinen värinä, energian sokea virta vyöryttää maailmanne eteenpäin. Vai taaksepäin, sisäänpäin, päin ja kohti aavaa autiutta. Kunnes kuuluu pang. Poksahdaa, eikä kynsiä enää tarvitse leikata.

Kostea tunkkainen halli: toistakymmentä autoa, suuri osa alkutekijöissään. Kantimistaan irrotettuja autonovia, konepeltejä, pyöriä, talvirenkaita kesärenkaita nojallaan seinää vasten. Rasvojen mönjäämiä hyllyjä, joissa muttereita ja muuta käsiin sopivaa kamaa. Jossakin takaseinällä puolittain repeytyneitä autofirmojen mainoksia: Toyota Corolla, Volkswagen, Fiat ja koko ajan sieraimissa nielussa itsepintaisen äitelä ja vahva lemu näistä kaikista autoista, autonomista, rasvoittuneesta lattiasta, seinistä, katosta. Kaukana korkealla ylhäällä oven päällä yksi ainoa likaisenharmaa ikkuna. Sähkökoskettimia, lisäjohtoja, hitsauslaitteita, kaasupulloja ja vähän, vähän valoa. Avonaisesta pariovesta romukasojen takaa kaistale vihreää kenttää ja muutama puu vinossa asennossa huojumassa itseksensä.

Hallin perällä hämärässä kaksi haalaripukuista miestä nokatusten sopottamassa jotain toisilleen. Toisella falskaava ja kihisevä nauru, joka kilahtelee metallisuikaleina lattiaan. Miehet pälyilevät häneen jotenkin uhmaten ja vahingoniloisina. Katsovat kuin kalaa, joka on juuri kellumassa kohti koukkua. Pian tärppää. Taas

yhtä höynäytetään. Taas yksi kaveri tekemässä elämänsä konkurssia.

Mitä tämä oli: ainakin tämä oli maailmankolkka, johon hän ei tottuisi. Liian vähän vihreää, liian vähän valoa.

Äkkiä hänet valtasi tunne, että hänet oli johdettu tahallaan harhaan: hänelle tarjottiin juuri nyt sumeilemattomasti katkelmaa jonkun toisen elämästä. Hänen niskoilleen yritettiin sysätä jonkun toisen ääliön menemiset ja tulemiset. Kukaan ei piitannut varoittaa: mies siellä, älä jatka enää niitten kanssa! Mene pois! Oli vain annettava ajan kulua, odotettava, mitä ne tekisivät sinulla.

Hänellä oli kerran ollut samanmakuinen kipeä tunne junassa Helsingistä Tampereelle.

Pimeä, niin läpipimeä ilta ja hän oli yrittänyt tunnistaa kasvojaan huojuvasta häilyvästä ikkunaruudusta. Ja kun hän oli saanut kasvonsa jälleen ehjiksi ja tajuttaviksi, hänellä olikin ollut aivan toiset kasvot. Siinä oli ollut kokonaan eri kaveri. Hän ei ollut hetken aikaa ollut varma siitäkään, oliko oikeassa junassa ja oliko menossa oikeaan suuntaan. Hätätilanne. Hän oli ollut vähällä vetää hätäjarrusta. Mitä hän nyt tekisi itsellään.

Hän oli kimmonnut hädissään ylös ja kävellyt junan päästä päähän kahteen kertaan ennen kuin oli rauhoittunut, alkanut luottaa ja uskoa omaan itseensä. Kasvojen täytyi tulla tutuiksi.

Minä eikä kukaan muu: minä minä ... minä herra Sakari Viljakainen, ilmoitusten kerääjä, haali ja rukoilija Viljakainen matkalla kiitojunalla Helsingistä Tampereelle tädin kuolinpesän selvitykseen.

Hulluksi minä olen tulossa, hän oli miettinyt, kun oli päästy Hämeenlinnasta irti. Silloin hän oli ollut kuulevinaan myös ääniä: junan sakean melun seassa oli ollut outoja

kuiskauksia ja hän oli kuvitellut mielessään, että ne olivat puhuneet nimenomaan hänelle.

Ja nyt: juuri tällä hetkellä hän pystyi vain seisomaan typertyneenä ja odottamaan, mitä ne olivat hänen varalleen suunnitelleet. Mitä tapahtuisi seuraavassa hetkessä, minkälaisia vuorosanoja. Olisi hyvä tietää hänenkin, kun kerran oli mukana tässä. Koska hän ja koska muut.

— Kyllä on haperot paikat ... muusta tiä!

— Mitä se sitten meinaa ... eteenpäin sentään pääsee ...

Hän tiesi ja uskoi vakavissaan, että se oli hyvä auto. Se oli ehdottomasti hyvä auto ja tulisi aina olemaankin. Siinä oli ollut hyvä istua. Ohjauspyörästä oli tullut jäntevä osa käsivarsiin ja vaihteisto oli totellut häntä paremmin kuin mikään muu elävä maan päällä. Autoon oli liuennut paljon hänestä. Siitä oli hänen kanssaan tullut enemmän kuin auto; kylmä metalli, tärisevä liike. Se oli totellut hänen allaan viisi vuotta ja hän oli möyrynyyt sen kanssa tämän maan halki ja poikki moneen kertaan.

— Pääsee pääsee saatana niin kauvan kun pääsee ... vähää vaille romu!

— Mutta pääsee kumminkin. Eiks se ole sentään pääasia.

— Niinhän ne joku sanoo. En tiä sitten.

— Se ... se on ollu hyvä auto.

— Paskanmarjat ... on ollu juu ...

Tämä kävi jo liian vaikeaksi. Tukalaa ja vaikeaa heti aamusta. Heti herätessään häntä alkoivat vaivata päivät, menneet ja tulevat. Mitä ja miksi eilen tänään ja ylihuomenna. Oliko elämä olevinaan jokin osakeyhtiö. Ja kuka sitten noteerasi hänen osakkeensa: oliko vaihto vakaa ja kuka jakoi osingot ja kenelle. Mistä hyvästä.

Sielun, hänen kaupaksi käymättömän sielunsa täytyi saada tietää. Kannatti, ei kannattanut, joko tahi tai sitten ei

mitään. Säkki päähän ja hetkinen hiljaa.

Kysymyksiä musta tiuha lauma. Jossakin sielun ruumiin sisuksissa kumisi synkkä rumpu ja vaati tietoa siitä, mitä herra Viljakaisella on tänään ohjelmassa, mitä liikesarjoja ja kulkureittejä tästä lähtien.

Mies sätkytteli taas jalkojaan ja yritti keinotella itseään pois auton alta. Se oli saanut jo tarpeekseen. Oli nähnyt kaikki, mitä yleensä kannatti nähdä. Se tiesi. Auton alta kuului yhtenä kilinää ja helinää. Sillä oli haalarin taskut pullollaan kaikensorttisia avaimia, talttoja, vipuja ja vääntimiä. Kiemurteli sieltä kuin kalkkarokäärme viidakosta, ponnistautui viimein polvilleen ja sitä kautta ylös jalkojensa varaan, täyteen pituuteensa.

Mies läpsytteli käsillään räinää vaatteista, sotkuja pois ja unohtui sitten tuijottamaan häntä voitonriemuisena.

— Juu perkele ... niin vaan on jumalauta.

Kaksi haalaripukuista hiljeni supattelussaan ja hivuttautui hiljalleen kohti. Pitkä ja lyhyt. Lyhyen ja pulleaposkisen kaverin oikeasta korvalehdestä oli joskus viiltynyt puolikas pois. Korvan reunat olivat vieläkin omituisen muhkuraiset ja punertavat. Mutta korva mikä korva. Pitkällä sentään aivan normaalit korvat. Vaikka menisi näyttelyyn ja näyttäisi.

Siinä oltiin ja toljotettiin toisiaan. Auton raapija ja kolkuttelija oli kai päämies, haalaripukuiset pystyisivät vain säestämään. Hän oli kokonaan yksin. Päämiehellä oli nyt valta sanoa, ottaa tai jättää. Ne muut tiesivät sen ja tassuttelivat piruillessaan kuuntelemaan.

Päämies hymyili maireasti. Sillä oli kädet taskuissa, toisessa poskessa pitkä kaareva viiru öljyntahnaa. Kädet taskuissa ja sieltä alituista kilinää ja kolketta. Yrittikö se saada hänet romahtamaan lopullisesti ja tympääntymään koko ruljanssiin.

Kaiken hyvän lisäksi jossakin, oikealla vai vasemmalla, tiputteli itsepintaisesti jokin hana: tip tip tip ja sitten lyhyt tauko. Tip tip tip. Öljyn lemu kävi hengitykseen, ilmaa ei voinut vetää kovin ahnaasti ja syvään.

— Perkele kun elämä on yhtä juhlaa, oli joku sammaltanut ravintolan vessanpytyllä kello kaksi viime yönä. Siinä juhlanhuumassa oli ollut hänkin puoli päivää takaperin. Mies vessanpytyllä oli ollut kuin juovainen lankunpätkä, kalvakka ja litteä. Se ei ollut enää jaksanut sulkea perässään ovenräppänä. Joku toinen hurjapää oli huojunut peilin ääressä ja tutkaillut naamatauluaan. Se oli ilmoittanut suureen ääneen tappaneensa kaksi ihmistä. Näillä käsillä saatana, se oli sanonut ja tuijottanut tylsänä peiliin. Mäntsälässä vuonna neljäkymmentäseitsemän. Ilmottakaa vaan pojat Hymyyn. Niin oli. Näillä käsillä. Kuristin perkele.

Elämä on yhtä juhlaa, oli humissut päässä vielä aamuhorteessakin. Elämä on yhtä juhlaa ja kaiku oli vastailut joka kolkasta ja äänet; säkättävät, maanittelevat äänet olivat toistaneet samaa lorua kuin rikkonainen äänilevy. Elämä on yhtä juhlaa. Sielun ikioma stereosoitin.

— Kaks tonnia mää voin tästä mäyskästä luvata!

— Mitä!

— Kaks tonnia ja sillä sipuli!

— Älkää nyt viittikö. Viis vuotta vanha malli ja vasta sata tonnia mittarissa. Älkää puhuko soopaa. Kyllä määkin saatana hinnat tiedän.

— Kaks tonnia! Semmoset on senssit.

— Mulle lupas yks kaveri kolme ja puoli ihan kylmiltään.

— Olisitte saatana myyny. Olis tullu hyvät kaupat vai mitä pojat.

Epämääräistä myötäilevää yninää kuin lehmikarjassa.

— Mutta kyllä tästä pitäis sentään enemmän ... kun vähän tarkemmin aattelette ...

— Juu juu jumalauta ... sitä ne kaikki aina sanoo.

— Ei kuulkaas nyt! Minä ... missä teidän johtaja on ...

— Ei tässä firmassa o tän parempaa johtajaa.

— Jaa ... onks niin.

Pitkä ja lyhyt pidättelivät hörönaurua ja jokin tavaton kurahdus sieltä viimein purskahtikin.

— Juu sano ... missäs johtaja on ...

— Pitäs tiämmä johtaja olla ...

Päämies koveni äkkiä:

— Menkääs pojat siitä töihinne hirnumasta!

Pitkä ja lyhyt lähtivät vastahakoisesti. Niilläkin kädet taskuissa. Kilinää ja kalketta. Tietysti. Hänelle tuli vimmatu halu sanoa päämiehelle paha sana, mutta hän ei jaksanut ja tyytyi lopulta vain tuijottamaan äkeästi. Hän tuijotti sitä tosissaan silmästä silmään ja älysi viimein, ettei hän tälle haahkalle voinut yhtään mitään.

— Niin on perkele, se sanoi.

— On tää kanssa. Mutta voin minä tulla vähän vastaan, ettei ... Sanotaan kolme ja ... kolme tonnia ja tehdään kaupat.

Mies intoutui taas kilistelemään ja katse liukui maahan, sementtiin, öljyiseen harmaaseen ja kylmään. Häntä vavisutti vilunpuuska. Äkkiä mies nosti päänsä kohti.

— Ei saatana! En mää semmosia summia ... niinkun mää äsken sanoin.

— Kaks ja kuussataa, hän ähkäisi ja näki heti, että sitä alkoi kiinnostaa. Mies koikkelehti vielä kertaalleen auton luo. Potkaisi pari kertaa rajusti etupyörää ja sai sitten uuden mieliteon: avasi oven ja kiepsahti pukille. Rassaili ja runnoi kauan vaihteiden kanssa. Siinä oli olevinaan tietysti vaikeuksia. Pakki ei mukamas suostunut päälle kuin joskus.

— Tiä näistä vaihteistakan. Taitaa olla paskana koko laatikko.

— Älkää puhuko. Kyllä se kunnossa on ollu tähän saakka. Ja niinkun näette. Sisällä on vielä hyvät ja puhtokset paikat.

Päämies loikkasi ulos autosta ja harppoi touhuissaan ovelle, huikkasi hänelle mennessään:

— Mää käyn vaan soittamassa. Tuun pian takasin.

Kuinka tämä olikin niin vaikeaa. Hän oli luulotellut, että kaikki tapahtuisi ohimennen, huomaamatta. Vaikeaa jo aamusta, heti kun oli räpsäyttänyt silmänsä auki.

Vaikeaa kun oli havahtunut hereille, vaikeampaa kun oli avannut silmänsä ja nähnyt missä oli ja kuka. Oli jaksanut vain tuskaisesti ajatella, että olisi ollut onnellisempaa, että uni olisi jäänyt lopulliseksi. Että kuolema olisi vyörynyt yöllä ylitse kuin aalto, vaimea syvä hukuttava aalto, jota seuraisi iankaikkinen tyven. Lihava rasvoittunut suntio kiskomassa sykkyräisestä narusta sielunkelloja.

Tänään ei kannattanut yhtään mikään hänen henkilökohtaisessa osakeyhtiössään: turhaa mikä turhaa. Ulkona syksy riisui puita kaljuiksi, unteloiksi kalikoiksi, joilla ei ollut mitään virkaa. Sielu kuin tyhjä huone, apea autio mieli, pikkupoikien pirstomat veneenhylyt mätänemässä rannoilla.

Aamulla olivat pää ja kaikki hermosäikeet olleet kuumeessa ja kuitenkin oli ollut pakko jatkaa. Hän oli ottanut kylmän suihkun ja laahustanut keittiön sopukkaan miettimään, mitä taas tällekin päivälle. Mitä vanha juoppo keksisi tänään.

Hän oli kilistellyt turtana autonsa avaimia. Katsoessaan suoraan eteensä hän oli nähnyt, kuinka keittiön seinään oli äkkiä syntynyt mustanpuhuvia laajenevia ja supistuvia läikkiä, väriseviä ympyröitä ja soikioita, jotka olivat polttaneet surkeasti verkkokalvon takamaastossa. Hän oli

tuntenut, että ruumis oli ollut elossa, tuntenut sen kivut ja säryt, vihlonnat.

Tyhjä lompakko kuin puolikas mahalaukkua levällään keskellä keittiön pöytää. Hän oli ravistellut sitä vielä kertaalleen ja koettanut herahtaisiko sieltä mitään rahannäköistä. Elämä on yhtä juhlaa, oli takonut pääkopassa. Kaksi markkaa viisikymmentäkolme penniä ja yksi 50-äyrinen, joka oli maannut siellä jo kuinka ja kauan.

Takapihalla oli ollut kaksi punapukuista tyttöä kiikkumassa. Joku lyhyt lihava matami kuin lihotettu potkupallo oli valvonut niitä tyhjin kasvoin. Takana ja taustalla oli ollut rosoista kivitaloa neljän kerroksen vahvuudelta. Mustat kalseat ikkuna-aukot ja sinnikkäät sitkeät vaimot olivat pölyttämässä mattojaan siivousparvekkeella. Huusholli kuntoon. Ruokakunta taas voimissaan.

Sinikirjavia vuodevaatteita ja jossakin pitkä rivi täyteen ahdettuja muovisia vaatepusseja. Talvisäilöön talvisäilöön! Kesä on mennyt, syys kaatuu lahona ja haisevana suhaisen maiseman ylle. Paljon paljon siniristilippuja puolitangossa. Vävyjä ja miniöitä raahaamassa manalle menneitten vaatekertoja pikapesulaan pesänselvitystä varten. Tehokkaat pesuaineet kyllä huuhtovat vainajan hajut viemäriverkkoon. Laiha litteärintainen nainen säkättämässä: pitikö sen jättää paperinenäliinatuppo pusakan taskuun! Nyt on koko pusakka piloilla. Mutta kelpaa se silti Väinölle ... se ei ole turhan kranttu ...

Kuinka apea mieli. Kolea tuuli painamassa ajatuksia lakoon.

Lyhyt ja pitkä puuhasivat jonkin autorämän kimpussa ja kiskoivat sieltä yhtenäen kaikenlaista häkkyrää ja öljyistä lieriötä, putkenpäätä. Ne vilkuilivat häneen jotenkin karsaasti. Taas tippui: tip tip tip tip. Päämies edelleen

omilla teillään. Veivaamassa puhelimen numerolevyä ja kysymässä kannattiko hänen ja kuinka paljon kannatti. Tai hakemassa rahoja pankista. Tai tuijottamassa häntä jostakin ikkunaräppänestä.

Hän muisti, että samanlainen tunkkainen seisova lemu oli pesiytynyt myös armeijan tykkihalliin. Kiukkuinen väepelinretku hönkäämässä niskavilloihin ja määkimässä heti korvaan, jos lukonosat eivät sattuneet kohdalleen. Hän muisti tuskastuneena vieläkin, että joskus jäi jokin kieleke kouraan, ei sopinut niin mihinkään. Olisi tehnyt mieli kätkeä se taskuun ja heittää lähimpään nurkkaan. Pitkällä niljaisella harjalla tuupittiin putkea edestakaisin tuntitolkulla. Ja aina jotain oli pielessä: Mitä se Viljakainen siellä munii! Tämä on Suomen armeija eikä mikään nynnyjen iltakirkko. Liikettä Viljakainen! Viljakainen perkele! Teistä ei ole edes tään tykin ruuaksi!

Hän unohtui katsomaan raskaita tummiksi värjäytyneitä kattopalkkeja. Tip tip tip. Jokin palkki oli joskus ollut vaarassa rojahtaa alas ja sitä oli sitten vahvistettu ja tuettu. Siellä oli pysyttävä. Hän kaivoi vaistomaisesti savukkeet esiin, mutta ei ollut varma saiko täällä polttaa. Hän sytytti varovaisesti savukkeen ja poltti, imaisi pitkään ja hartaasti. Pahin kuvotus ja surkeus meni ohi. Tip tip.

Tähän öljyn, bensiinin ja vaseliininsotkun liuottamaan paikkaan liittyi jotain hämäräperäistä. Sitä uhosi niljaisista seinistä ja katosta, kuoppaisesta muhkuraisesta sementistä. Olisi hyvin voinut kuvitella, että jossakin tuolla hämärässä makasi tonnikaupalla varastettua kupariromua. Tai satoja kiloja pornolehtiä hataran väliseinän takana. Alastomia huoria, kasvottomia nymfomaaneja, eläimellisiä asentoja tuhat ja yksi yötä täyteen.

Päämies palasi tohkeissaan. Nyt sillä oli jo tietoa, tulo oli sen näköistä. Niin kuin se olisi käynyt lataamassa itseensä

uutta uskoa yläilmoista. Se huuteli jo ovelta jotakin. Pitkä ja pätkäkin kavahtivat kyyrystä seisomaan.

— Kaks ja puoli tonnia mä voin tästä röttelöstä maksaa enkä sitten yhtään enempää!

Hän lähti kävelemään sitä kohti ja oli miettivinä tarjousta mielessään, vaikka pää oli tyhjä ja raskas. Ei se siitä mihinkään muuttuisi. Kaikki oli jo ennalta selvää. Turhan vatvomista alusta loppuun.

— Kaks ja puoli tonnia! se möläytti uudestaan parin metrin päästä.

— Älkää helvetissä!

— Niin on saatana. Niin on kun mä sanon.

He seisoivat vastakkain, metri väliä. Olisi ylettänyt vaikka tuuppaisemaan sitä jos olisi tehnyt mieli. Nyt hän huomasi, ettei häntä olisi oikeastaan tarvittu täällä. Hän olisi ihan hyvin voinut lähettää jonkun pikkupojan kadulta kauppoja tekemään. Tämä tunkkainen laatikko oli vain yksi surkea lovi systeemin kennostossa. Hänellä ei ollut tässä edes vekkuliukon osuutta.

— Antaa olla sitten, takoi jo päässä ja kohta huulilla: — Antaa olla sitten ...

— Mennäas kirjottaa sitten paperit.

— Meni vähän yläkanttiin, mutta olkoon perkele.

— Muualla ette olis saanu tosta katiskasta kahtakan tonnia.

Hyvä on, hyvä on. Puhu sinä, minä kuuntelen. Minua on kai uunotettu, mutta en jaksakaan enää sekuntiakaan tätä piinaa. Haluan kovan ja tasaisen kadun jalkojeni alle. Pilvet litteinä siihen ylle ja tietysti hiukan rahaa tästä hyvästä. Kun tietäisit mies, kuinka minä jo nautin tästä. Et saa minulta pois tätä jeesusmaista tunnetta, että olen pystynyt tekemään jotain oman autuuteni puolesta; jättämään jotain ja antamaan pois yhden lajin vouhotuksen: auton ...

Nyt olisi voinut soittaa eräälle Anu Viljakaiselle, jos se vain olisi ollut mahdollista. Jos ne saisivat jotenkuten puhelinluurin pysymään sen korvolehden päällä, punertavan suikean korvolehden, johon oli joskus niin hyvä puhua. Jos se vielä tajuaisi, jos aivot vielä saisivat talteen jotain.

Anu, Anuliini, Anjutshka: sinä siellä sairaalakennoston loppumattomissa lokeroissa tänä valjuna tummanharmaana aamuna. Minä täällä.

— Kuule, myin autoni ... automme ...

Olisi ollut hyvä kuulla sen ääni, saada se hyrähtämään vielä kerran nauruun: ylitsepursuava mahdoton nauru, joka pulpahtelisi koleasta kuulokkeesta hänen sormiensa välistä puhelinkopin naarmuttuneisiin seiniin, kattoon, lattiaan, väpättäisi ja vipajaisi hetken tahmeilla luettelon lehdillä, suistuisi ovenrakosesta ulos jalkakäytävälle, levittäytyisi ja haaroittuisi asfalttikenttää pitkin lähitaloihin ja huojuttaisi seitsenkerroksista kivitaloa niin, että kemikaalion hajuvesipullot kilahtelisivat, mallinuket kumahtaisivat toisiaan vasten ja sadalta ihmiseltä putoaisi lusikka kesken siskonmakkarakeiton lattialle.

Nauraisi sielläkin niin, että päivystävä lääkäri hälytettäisiin hätään. Pitkä käytävä kajahtelisi raskaista juoksuaskeleista:

— Sille pitää antaa piikki!

— Pitäkää siitä kiinni!

— Hyvä ... noin ... viekää se pois!

He kävelivät peräkanaa hallista ulos ja väistelivät rakennuksen seinän vierillä makaavia autoruhoja. Jokin vanha kuorma-auto siinä etukumit tyhjinä, ajettu viimeksi ties milloin. Päivän kirkas suihke hataran pilvikerrostuman takaa ja autojen jatkuva jyrinä tiellä. Systeemi pyöri ja ulvahteli entiseen tapaan. Yksi auto ei merkinnyt mitään.

Sama asia kuin kuolemantapauksissa: hautajaisten jälkeen jäi aina ihmettelemään, kuinka mitätön yksi ihminen lopultakin oli. Kuinka helppo täyttää tyhjä paikka. Niin monta jäi jäljelle, yksi oli lähes sama kuin ei yhtään mitään.

Toisella puolella tietä rapattu omakotitalo, paljon rosoista valkoista seinää. Päämies loikki sinne kuin omaansa ja sellainen se kai olikin savupiipusta vessanpyttyyn. Portin rautapinnoihin oli väännetty paksusta rautalangasta vuosiluku 1957. Tuli mieleen, että se oli sama vuosi, jolloin hän oli mennyt armeijaan ja jonottanut lokakuun sohjoisena päivänä rautatieaseman edessä armeijan kuorma-autoon pääsemistä. Silloin oli satanut. Häntä oli paleltanut. Saatana, mitä tästäkin tulee, hän muisti ajatelleensa.

Kirjoitettiin paperit ja nimet alle. Piikikäs kaktus keskellä pöytää. Autofirmalta lahjaksi saatu tuhkakuppi, autonrengas pienoiskoossa tuhkaa ja töhkää täynnä.

— Ei tästä helvetistä kyllä paljon nettoo. Tiä vaikka tulis perspakkia.

— Juu juu ... kyllä te puhua osaatte.

— Niin on saatana.

Siinä samassa päämies latoi ja läiski seteleitä hänen eteensä. Tuo tahdikas liike ja läpsytytys tuntui niin kauan rattoisalta kun sitä jatkui. Antaa tulla vaan! Hän siirsi paperipinkkaa syrjemmälle, että mahtuisi oikein hyvin. Lisää lisää! Hyvältä näytti. Ihan kuin istuisi iltaa lämpimää hohkavan rätisevän takkatulen ääressä. Mutta sitten ilo loppui äkkiä ja varoituksetta. Nyt jo! Hän ei kehdannut ruveta laskemaan rahoja, mutta ehti miettiä jo, riittäisivätkö ne mihinkään. Liian vähän, liian vähän aina ja iankaikkisesti liian vähän. Hän sieppasi setelipinkan kouraansa, taittoi viuhkan kahtia ja työnsi hätäisesti lompakkoon. Siinä sitä tuohta sitten oli. Kiitoksia ja hyvästi.

2

Kävellessään pois päin riepottelevaan hyytävään tuuleen hän muisti taas Anunsa, joka ei tietäisi eikä aavistaisi tästä kaikesta enää mitään.

- Anu, hän sanoi hiljaa ja sulki silmänsä.
- Anu, minun vaimoni.

Kun Anu joutui sairaalaan, hän herpaantui. Kaikki, mitä hän tavoitti ja kurkotti suistui käsistä. Hän ei saanut otetta mihinkään, hänestä tuli oudon tahdoton, väsynyt ja tympääntynyt. Ja kuitenkin Anuliini ei viime aikoina ollut merkinnyt hänelle juuri mitään: pakolliset kuviot makuuhuoneessa; selvin päin lähes tympäisevää, nousevassa palavassa humalassa joskus jopa nautittavaa.

Hän sanoi Turussa yhden naisen sylissä, että haluaisi naimisiin sen kanssa. Tietysti hän oli päissään, mutta tosissaan. Nainen sai naurunpuuskan ja potkaisi hänet sängystä lattialle. Silloin tuntui samantekevältä, missä hän oli ja kenen kanssa. Suomi oli pitkä maa, melko mahakaskin ja tässä maassa oli paljon käymättömiä kaupunkeja, joissa saattoi tuntea elävänsä.

Jossakin vaiheessa Anuliinin sairaalaan joutumisen jälkeen hänen sisuskunnassaan heräsivät eloon oudot äänet: säkättävät, maanittelevat, huutavat, vihlovat, kirkuvat, kuiskaavat. Jos hän olisi ollut totisessa uskossa, hän olisi voinut kuvitella taivaallisten voimien puuttuneen peliin. Pimeän ja valkean sekakuorot kävivät kamppailua hänen sielupahastaan. Mutta nykyisellään hän uskalsi epäillä ainoastaan omaa mielenterveyttään.

Minulla pitäisi olla oma ja henkilökohtainen psykiatri, jonka kanssa voisi ajaa pahat äänet pois. Kuin sikalauman mereen. Hus sika metsään.

3

Hyvästi auto. Tunkkaista hallirumilusta ei enää näkynyt ja hän tunsi vapautuneensa siitä kaikesta lopullisesti. Viimeinkin se oli ohi. Nyt sai jalka läpsyttää. Hän oli palannut takaisin maan pinnalle. Maassa pysyi mallikkaasti kahdellakin jalalla, ei tarvinnut pitää mistään kiinni. Saattoi vaikka juostakin, pysähtyä missä kohtaa hyvänsä. Katsoa taakseen, ylös, eteen tai yhtä hyvin sulkea silmänsä. Samalla paikalla voisi seisoa vaikka viisi minuuttia ja antaa maailman tapahtua.

Suoraan edessä laakea vihreä kenttä, polkuja ristiin rastiin. Lasten leikkipuisto ja koululaisia tupakalla. Pojat istuivat natisevissa keinuissa, savuke jatkuvassa kierrossa. Kun hän käveli ohi, joku heistä hirmahti ilkeästi ja hänen oli pakko pysähtyä ennen kuin pääsi taas jatkamaan sen yli.

Puiston takana matalia omakotitaloja säännöllisissä riveissä. Oli hyvä, että tähän oli jätetty puisto. Taloista pääsisi puistoon koska tahansa. Joku voisi sanoa: minä näin puistossa sinisen linnun. Siitä tulisi pitkäksi aikaa kaikille hyvä mieli.

Hajanainen rypäle vai viuhka koivunlehtiä suhahti tuulenpuuskan repäisemänä maata kohti. Jokin niistä kiinnittyi hetkeksi rintamuksiin: ohut hapero kellankuultava ja suonikas lehti. Hän sieppasi sen ennen tuulta ja työnsi paremman puutteessa taskuunsa.

4

Tämä oli syyskuun alkua. Kosteaa ja juovainen asfaltti täplittyi kesän vanhoista lehdistä. Metsä puolillaan lehtiä, kuoleman lemu tyhjästä oksista. Keltaisia ruskeita lehtiä takertuneena rekan kostuneeseen peitteeseen ja naarmuttuneeseen liikennemerkkiin 50 kilometriä tunnissa. Syksy kaupungissa ja syksy maaseudun läikittyneillä lakeuksilla. Syksy: viimainen ja hatara kuin harva talo harvassa metsässä.

Oli se aika syksystä, jolloin maat ja mannut oli riipaistu paljaksi turpeista hyvänmakuisista jyvistä. Paljon paljon jyviä tässä naisen muotoisessa maassa. Karhea käsi sukeltamassa viljalaariin, sileät jyvät valumassa sormien välistä kuin hidas vesi.

Kymmentuhatta savijalkaista isäntää, siniset pusakat, vihneiset lippalakit, silmissä hehtaarit ja kotitalo ja naapurin risukkoinen pakettipelto. Oli se aika syksystä, jolloin möyryävien leikkuupuimureitten jylinä kantautui tuulien tuomana kaupunkiin asti, kun liikenteen melu oli tarpeeksi laimeaa.

Hän tiesi tämän menon ja muisti maaseudun syksyt. Kosteaa ja raskas taivas suistumassa maata kohti. Hän oli sentään elänyt puolet elämästään maalla. Muisti muistelemattakin, miltä tuoksahti syksyinen perunamaa tai nihkeä kaurapelto ja kuinka kostea litteä korsi liitsautui ihoa vasten.

Miltä tuntui ohranvihne niskassa ja märkä litisevä maa ja sen tuoksu. Poikasena hän oli joskus iltaisin kipaissut talon taakse ja jäänyt tuijottamaan auringonlaskua. Salaa

omenapuun takana, ettei kukaan vain näkisi. Taivaanranta tukehtumaisillaan monenkirjavista väreistä: ruskeaa, punaista ja juovaista oranssia, laikuttunutta verenväristä pilvisuikaletta kilometrikaupalla hiipuvassa illassa. Kuin pieniä räjähdyksiä. Eläviä maalauksia, joita muut vain vilkaisivat ohimennen.

Syksy toi tuulen, mullan maun, heleän sinertävän saven. Ritisevä olki jalkojen alla ja sinertävät savut viljankuivureista himmeää taivasta vasten.

Maa veti puoleensa häntä vieläkin. Hän oli tajuavinaan, ettei voisi koskaan kiilata itseään eroon maasta ja mullasta, vaikka eläisi ja kuolisi asfaltin päällä.

— Sinä oot kun kenttämyyrä, sanoi yksi nainen hänelle kerran.

— Se minä oonkin, hän sanoi. — Oon vaan eksynyt väärään porukkaan. Millä helvetillä minä kaivan reittiä asfaltin läpi. Sano se mulle.

— Painu sitten suolle myyräämään, nainen kikatti.

5

Pääasia oli, että hän oli liikkeessä. Mutta veivätkö askeleet häntä poispäin vai kohti. Johonkin oli edettävä niin kauan kun jäsenet vielä toimivat.

Yhtä kaikki näinä huokoisina syksyn päivinä mieli hautoi alituisesti lähtöä, liukumista tästä tilasta kokonaan uuteen. Rynniä ja repiä itsensä tämän rosoisen koleaan maan halki ja poikki. Nähdä ja haistaa, miten tämä kansa elää syksynsä ja haalii luonnontuotteita kokoon hämärästä hämäärään. Kaikki lippalakkiset, nahkatakiset, kaikki, joille tämä maa oli annettu. Kuinka keltaista keltainen saattoi olla. Kuinka mustaa musta. Ja kuinka minä suhteutan itseäni tähän kaikkeen.

Voisi kuvitella siinä kesken hyytävän matkanteon: Kun ulkoa ei näy enää muuta kuin haikeaa pimeää. Kun sisällä on viimeinenkin lehti luettu loppuun, viimeinen sana vaimentunut. Kun erilaiset kasvot kalpenevat samanlaiseksi yhtäläiseksi massaksi. Kun matka yhä jatkuu, juna jylisee tyhjiyttä kohti. Kun ihmiset ja penkit ja ikkunat ja pyörät ja kiskot vähentyvät samanarvoisiksi tässä avaruudenosassa, tässä yhä ahtaammaksi käyvässä maan ja taivaan rakosessa. Menneisyys ja nykyisyys erottamattomia. Tulevaisuus mukana tässä jäisessä lakeudessa, jonka toista päätä ei näy, ja jota ei olekaan, koska kaikki alkaa ja päättyy samasta. Niin kuin hengittäisi sisään ja ulos samanaikaisesti.

Tajuaisi siinä tilanteessa, kuinka upottavan raskaat lumipilvet kärkkyvät syksyn rannoilla. Ja heti, kun ilmanala